
Recenzovaný článek

Bezpečnost dodávek základní výzbroje a výstroje AČR: role domácího obranného průmyslu

Securing the Supplies of Basic Arms and Equipment of the Czech Army: The Role of domestic Defence Industry

Pavel Vinkler, Josef Kraus

Abstrakt: Tento text se zaměřuje na český obranný průmysl a jeho roli v obranné politice České republiky. Základním cílem článku je krátké představení možností českého obranného průmyslu, přičemž hlavní zaměření vede ke zjištění, zda a jakým způsobem je schopen pokrýt poptávku po základní výzbroji a výstroji. Zkoumány jsou základní položky, které jsou potřeba pro bojeschopnost vojáků v poli a zároveň schopnost je vyvinout, vyrobit a distribuovat na českém území.

Abstract: This article deals with the Czech defence industry and its role in the defense policy of the Czech Republic. The basic goal of the text is a short introduction to abilities of the Czech defence industry and answering the question if and how it is able to fulfil the demand of the Czech defence sector for an armament and a military gear. Basic items needed for a military capability of soldiers on a field and the ability to develop and produce them at the Czech territory is mainly examined.

Klíčová slova: Zbrojní průmysl; Obranná politika; Armáda České republiky; Obranná strategie; Strategické dokumenty.

Keywords: Arms Industry; Defense Policy; Army of the Czech Republic; Defense Strategy; Strategic Concepts.

ÚVOD

Debata ohledně významu národního zbrojního průmyslu pro obranyschopnost státu je něčím, co odborná komunita, politická sféra i vojenští odborníci řeší dlouhá desetiletí.¹ Toto odvětví je přitom silně závislé na globálních trendech ovlivňující jak světovou bezpečnost, tak produkci zbraní a zbrojního materiálu. Zejména po skončení Studené války lze zaznamenat dynamický vývoj v oblasti zbrojního průmyslu a jeho využití pro obranné strategie jednotlivých států, přičemž tento přístup se liší na velice pestré škále od maximální snahy o soběstačnost a protežování domácího průmyslu a maximální závislosti na vlastních schopnostech a produkci i za cenu ztráty efektivity (ekonomické, technologické a jiné) na straně jedné, až po plně tržním přístupem nerefluktujícím domácí podmínky a možnosti na druhém pólu. Mezi hlavní důvody dynamického vývoje (nejen diskuze) situace kolem významu domácího zbrojního průmyslu patří z globálního hlediska několik základních faktorů. Předně je to měnící se charakter bezpečnostního prostředí, kdy došlo k výraznému snížení hrozby třetí světové války i mohutného mezistátního konvenčního konfliktu, naopak lze vnímat nárůst hrozby konfliktu vnitrostátního a konfliktů s nestátními ozbrojenými aktéry obecně. Dále proměna ozbrojených sil z masových vševojskových armád na malé a profesionální (často specializované) vojsková uskupení. Obecná globalizace ekonomiky a obchodu se rovněž logicky dotkla tohoto specifického průmyslového odvětví se svými nižšími dopravními náklady, uvolněnějšími celními podmínkami, stěhováním výrobních technologií do zemí bývalého třetího světa apod. Výrazným determinantem je významný růst nákladů na výzkum, vývoj a výrobu nových generací zbraňových systémů. Výzkum, vývoj a výroba moderních a sofistikovaných zbraňových systémů je stále nákladnější na ekonomické statky, znalosti a technologickou úroveň produkčních kapacit. Proti tomu jde ale odlišný trend v podobě limitovaných finančních zdrojů, ochoty států vynakládat vyšší prostředky na vlastní obranu a s tím spojené omezení trhů s touto specifickou komoditou. A v neposlední řadě skutečnost, že dochází stále k větším prolnutí vojenských a civilních technologií, takže i vojenský zbrojní průmysl může generovat zisky a prodej v civilním sektoru, význačně ovlivňuje podobu domácích zbrojně-průmyslových odvětví.²

Případ historicky velice vyspělého a exportního českého zbrojního průmyslu kopíruje všechny výše zmíněné trendy jdoucí ruku v ruce s reformou českých ozbrojených sil, začlenění ČR do Severoatlantické aliance, profesionalizací armády, výrazným omezením výdajů na obranu republiky a přitvrzením celosvětového konkurenčního prostředí. Hlavním cílem tohoto textu je tedy zjistit, zda je český obranný průmysl schopný pokrýt poptávku Armády České republiky (dále jen AČR) po základní výstroji a výzbroji. Jedná se přitom jen o omezený výsek možností českého zbrojního průmyslu a potřeb obrany ČR, nicméně

1 Zajímavou analýzu shrnující dosavadní vývoj zkoumané oblasti a představující hlavní trendy pro její budoucnost nabízí Price Waterhouse Coopers. 2005. *The Defence Industry in the 21st Century*, Dostupné online: https://www.pwc.pl/en/publikacje/defence_industry_ads.pdf

2 Více viz PROCHÁZKA, Josef. Strategické přístupy k vyzbrojování ozbrojených sil, *Obrana a Strategie*, roč. 2, 2002, č. 1 s. 105-117. Dostupné online: <http://www.defenceandstrategy.eu/cs/archiv/rocnik-2002/1-2002/strategicke-pristupy-k-vyzbrojovani-ozbrojenych-sil.html>

z důvodu limitů stanovených pro článek v odborném periodiku není možné celou problematiku pojmut komplexně.

Relevantnost zkoumání této schopnosti spočívá především v tzv. bezpečnosti dodávek vojenského materiálu v dobách krize (security of supply), která je jedním z ústředních témat Strategie vyzbrojování a podpory obranného průmyslu České republiky do roku 2025 schválené Vládou ČR v prosinci 2016³. Dokument bezpečnost dodávek definuje jako „soubor opatření při zajištění dodávek vojenského materiálu pro plnění funkcí ozbrojených sil České republiky a obranného průmyslu České republiky při zabezpečování úkolů spojených s obranou státu. Cílem bezpečnosti dodávek je stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby snížení schopností ozbrojených sil České republiky v důsledku nedostatku vojenského materiálu, energií a surovin pro obranný průmysl a současně jsou eliminovány demografické a environmentální hrozby“. Hlavním výstupem textu je proto kvantitativní vyhodnocení schopnosti českého obranného průmyslu podílet se výrobou základní výstroje a výzbroje na materiálním zabezpečení Armády České republiky, a tedy i na zajištění zmíněné bezpečnosti dodávek.

1 ZÁKLADNÍ VÝSTROJ A VÝZBROJ – VYMEZENÍ POJMŮ

Pokud chceme pracovat se schopností pokrytí poptávky AČR na základní výstroj a výzbroj, je třeba nejdříve definovat, co se tímto souslovím vůbec myslí. Jako základ může posloužit zákonné vymezení vojenského materiálu obsaženém v zákoně č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR.⁴ Nicméně se ukazuje, že toto vymezení je příliš široké a nejasné. Základní výstroj pro vojáky AČR povoláné do služebního poměru je specifikována v rámci Normativního výnosu ministerstva obrany č. 58/2017 (Výstrojný předpis). Tento předpis ovšem obsahuje 88 výstrojních součástek. Z nich se pro potřeby tohoto textu zaměříme na stejnokroj vz. 95 skládající se z blůzy vz. 95 a kalhot vz. 95, a to ve všech jejich modifikacích, a také na vojenskou obuv specifikovanou ve výstrojním předpise jako boty polní. Jedná o nejčastěji užívané a z hlediska nasazení armády také základní výstrojní součástky.⁵

³ MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. 2016. *Strategie vyzbrojování a podpory rozvoje obranného průmyslu České republiky do roku 2025*. Dostupné online: http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/strategie-vyzbrojovani-do-2025.pdf.

⁴ Konkrétně se jedná o §2, odst. 7, 8, 9.: Vojenský materiál tvoří vojenská výstroj, vojenská výzbroj, vojenská technika a určená technická zařízení, které jsou užívány k plnění nebo zabezpečení úkolů ozbrojených sil. Vojenskou výstroj tvoří oděv, prádlo, obuv a jiná výbava vojáka v činné službě nutná k výkonu služby, k zabezpečení výcviku a plnění jeho úkolů; vojenský stejnokroj tvoří stanovené součástky vojenské výstroje určené pro jednotné vystrojení ozbrojených sil, které jsou charakterizovány barvou, stříhem, odznaky, rukávovými znaky a hodnotným označením. Vojenskou výzbroj tvoří vojenské zbraně, zbraňové systémy a munice, které ozbrojené síly používají k výcviku a plnění svých úkolů.

⁵ Viz například seznam výstroje a výzbroje, který uvádí Ivo Zelinka ve svém článku o hmotnosti výbavy, kterou čeští vojáci nosili v roce 2011 během nasazení v rámci zahraniční mise v Afghánistánu. ZELINKA, Ivo. 2011. Vybavení vojáka v poli. Internetový článek. 6. srpna, *On War, On Peace*. Dostupné online: <http://www.onwar.eu/2011/08/06/vybaveni-vojaka-v-boji/>

Základní výzbroj poté operacionalizujeme s pomocí výzbroje jednotek AČR. Mechanizovaná četa 3. roty 41. mechanizovaného praporu například používá útočné pušky CZ 805 BREN, pistole CZ 75 Phantom, kulometry UK vz. 59, pušky pro přesnou střelbu SVDN-1 Dragunov a pancéřovky RPG-7. Druhým příkladem je výsadkové družstvo výsadkové čety výsadkových rot 43. výsadkového praporu skládající se z šesti vojáků, které je vyzbrojeno pistolemi Glock 17, čtyřmi útočnými puškami CZ 805 A2 BREN, přičemž jedna z nich má podvěšený granátomet PG G1, jedním kulometem MINIMI 7,62 x 51 mm a jednou puškou pro přesnou střelbu SVD M3. Z výše uvedeného se dá zobecnit, že základní výzbrojí jednotek útvarů AČR je:

1. útočná puška,
2. pistole,
3. granátomet určený k podvěsu k útočné pušce,
4. kulomet,
5. puška pro přesnou střelbu,
6. protitanková zbraň – pancéřovka,
7. k tomuto výčtu přidáme i ruční granáty,
8. a munici do uvedených zbraní.

Pro potřeby tohoto textu budeme pracovat s výše identifikovanými segmenty výstroje a výzbroje tak, že v rámci každého z nich identifikujeme v současnosti používanou výstroj, respektive výzbroj, případně i jejího dodavatele a uvedeme také další informace k případným chystaným akvizicím s přihlédnutím k možnostem domácího obranného průmyslu. Na základě takto získaného kontextu poté na dané škále určíme, jestli *má domácí obranný průmysl schopnost pokrýt poptávku AČR po základní výstroji a výzbroji, má tuto schopnost s výhradou, nemá tuto schopnost s výhradou nebo tuto schopnost nemá vůbec*. Zatímco první a poslední kategorie jsou jasné, je třeba přiblížit smysl druhé a třetí. Kategorii *má schopnost s výhradou* použijeme v případě, pokud podnik součást výstroje nebo výzbroje sice produkuje, ta už ale kvůli své zastaralosti neodpovídá aktuálním požadavkům AČR. Kategorii *ne má schopnost s výhradou* použijeme, pokud podnik podle všeho v blízké době tuto schopnost získá.

Zřejmým limitem práce je nedostatek relevantních zdrojů, vzhledem k jejich utajení a nedostupnosti, případně špatná verifikovatelnost předkládaných dat. Práce tak vychází pouze z otevřených zdrojů, případně z oficiálních informací jednotlivých podniků zbrojního průmyslu. U nich ale problém spočívá v tom, že často prezentují i takové schopnosti, které nemají a v lepším případě je teprve plánují nabýt. Do té doby, dokud podnik daný druh vojenského materiálu nevyrobí, je jeho schopnost jej vyrábět nejistá, proto bude takto začleněn do druhé či třetí výše zmíněné kategorie.

2 VOJENSKÁ VÝSTROJ VOJÁKA AČR

Nejdříve se blíže podíváme na základní výstroj, který byla výše identifikována jako stejnokroj vz. 95 složený z blůzy vz. 95 a kalhot vz. 95 a také polní boty. Blůzy a kalhoty byly do užívání AČR zařazeny v první polovině 90. let minulého století, barevné vlastnosti maskovacího vzoru jsou upraveny normou Českého obranného standardu ČOS 108017

od roku 2013. S použitím registru smluv⁶ je možné s datací od 1. července 2016 zjistit, které firmy tyto výstrojní součástky ministerstvu obrany dodávají. Jedná se zaprvé o firmu Koutný spol. s.r.o., která s MO ČR uzavřela 24. února 2016 rámcovou smlouvu na dodávky blůzy vz. 95 letní se zeleným potiskem – R modernizované a kalhot vz. 95 letních se zeleným potiskem – R v ceně 127.760.000 Kč. Dále také rámcovou smlouvu uzavřenou 24. února 2016 na dodávky blůzy vz. 95 letní s béžovým potiskem – R modernizovaná a kalhot vz. 95 letních s béžovým potiskem v maximální ceně 27.710.000 Kč. Zadruhé se jedná o společnost STV Group a.s., jenž s Ministerstvem obrany ČR uzavřela 25. února 2016 rámcovou smlouvu na dodávky výstrojních součástek zahrnující tři položky, z nichž dvě jsou blůza vz. 95 modernizovaná a kalhoty vz. 95, v celkové maximální ceně 115.166.000 Kč.

V případě polních bot různých typů byla za sledované období dodavatelem společnost Prabos plus a.s. S tou uzavřelo Ministerstvo obrany ČR 7. září 2015 rámcovou smlouvu na dodávky artiklů boty polní 2000 zimní, boty polní lehké 2011, boty polní ECWCS 2010 a boty polní do pouště 2009 v maximální hodnotě 320.958.270 Kč. Její platnost skončila, aby ji pak nahradila nová navazující s platností do 30. listopadu 2021, a to opět s firmou Prabos plus a.s. Maximální výše jejího plnění je tentokrát 568.920.000 Kč, přičemž má zajistit dodávky stejných druhů bot jako smlouva předchozí.

Největším dodavatelem stejnokrojů vz. 95 pro AČR je v současnosti prostějovská firma Koutný spol. s.r.o., která navíc mimo AČR dodává polní uniformy, vycházkové stejnokroje a další výstrojní součástky i armádě Rakouska a Nizozemska. Uniformy pak dodává např. i Vězeňské službě ČR nebo Celní správě ČR.⁷ Z otevřených zdrojů ovšem není možné dohledat, jaký poměr materiálu dodávaného AČR firma získává od subdodavatelů ze zahraničí, takže nelze prokazatelně říci, že se jedná o čistě tuzemského výrobce. Druhým uvedeným dodavatelem stejnokroje vz. 95 je dle registru smluv společnost STV Group a.s. Tato firma je jednou z největších subjektů obranného průmyslu v České republice. Její portfolio zahrnuje jak dodávky repasované techniky sovětského původu, případně její opravy a prodej náhradních dílů, tak také vlastní výrobní program, který zahrnuje produkci malorážové i velkorážové munice, raketové munice, trhavin atd.⁸ Ovšem i v tomto případě není možné prokázat, do jaké míry se dodávané produkty vyrábí v ČR, resp. zda nejde o import.

Nicméně vzhledem k výše uvedenému je možné pro potřeby tohoto textu a bez možnosti detailního náhledu do uzavřených rámcových smluv konstatovat, že schopnost výroby stejnokrojů vz. 95 v České republice existuje, s výhradou, že jsou některé k tomu určené materiály dodávány ze zahraničí. Co se obuvi týče, tak slavičinská firma Prabos

⁶ Zřízený na základě zákona č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv). Registr smluv, ze kterého tato práce čerpá, je dostupný na internetové adrese smlouvy.gov.cz. Zde lze dohledat všechny níže uvedené a citované smlouvy, na něž již kvůli lepší přehlednosti textu a jeho plynulosti nebude přímo konkrétně odkazováno.

⁷ HOLEČEK, Petr. 2017. *Umíme ušít armádu vojáků*. Internetový článek. 3. června, Metro. Dostupné online: http://www.metro.cz/umime-usit-armadu-vojaku-0xa-/metrolive.aspx?c=A170601_170200_metro-life_jsk

⁸ STV Group, webové stránky společnosti, Dostupné online: <http://www.stvgroup.cz/>

plus a. s. má dlouhou historii dodávek pro AČR, ale také pro nizozemskou, německou a britskou armádu. Je to také výrobce, který speciální (i nebojovou) obuví hojně zásobuje civilní trh. Každopádně vzhledem k umístění výrobních kapacit společnosti Prabos plus a. s. na území ČR je možné konstatovat, že se na území státu nachází výrobní kapacity polní obuvi dle požadavků AČR.

3 VOJENSKÁ VÝZBROJ VOJÁKA AČR

Výše jsme uvedli celkem osm různých druhů základní vojenské výzbroje vojáka, které nyní budeme posuzovat z hlediska možností českého zbrojního průmyslu dodávat je AČR.

3.1 Útočná puška

AČR zahájila přezbrojení novou útočnou puškou v listopadu 2009, když vyhlásila veřejnou zakázku na dodání 6.687 ks útočných pušek ráže 5,56 x 45 mm, 1.250 ks útočných pušek ráže 5,56 x 45 mm ve zkrácené verzi - karabina, 397 ks podvěsných granátometů 40 x 46 mm, munice a dalšího příslušenství.⁹ Nová zbraň měla dle tehdejších plánů postupně nahradit používaný samopal (správně útočnou pušku) vzor 58. V poslední fázi mezi sebou soutěžili dva uchazeči – Česká zbrojovka Uherský Brod a.s. a belgická firma FN Herstal.¹⁰ Vítězem se nakonec v lednu 2010 stala se zbraň CZ 805 Bren první ze jmenovaných společností. Cena zakázky, jejíž součástí bylo i dodatečné vybavení zbraně a munice, dosáhla zhruba 1,2 miliardy Kč.

Nová puška ovšem čelila velkému množství kritiky, např. kvůli vysoké váze, ostrým hranám, problematickému testování, a navíc byla dodána se zpožděním. Česká zbrojovka a. s. ovšem dokázala na podněty reagovat a zbraň průběžně upravovala tak, že například vyměnila nevyhovující ramenní opěrku nebo některé kusy dodala s jinou zásobníkovou šachtou kompatibilní se zásobníky typu M16, které v té době ve velkém množství pou-

⁹ MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. 2011a. *Oznámení o zadání veřejné zakázky*. Dostupné online: http://www.army.cz/images/id_15001_16000/15035/002.doc

¹⁰ WIRNITZER, Jan. 2009. *Armáda dodají útočné pušky zřejmě Češi nebo Belgičané. Němci couvli*. Internetový článek. 18. prosince, iDnes.cz, Dostupné online: https://zpravy.idnes.cz/armade-dodaji-utocne-pusky-zrejme-cesi-nebo-belgicane-nemcicouvli-1cw-/domaci.aspx?c=A091218_104521_domaci_jw

žívali v Afghánistánu vedle českých vojáků někteří jejich alianční spojenci.¹¹ Útočných pušek CZ 805 Bren všech verzí nakonec do konce roku 2015 obdržela AČR 17.678 kusů.¹²

Dle registru smluv uzavřelo ministerstvo obrany následně 15. prosince 2015 s Českou zbrojovkou a. s. smlouvu o dodání celkem 2.600 kusů modernizované a přepracované verze útočné pušky označované jako Bren 2 za částku 504.607.656 Kč. Důležité je zmínit, že zaměřovače ke zbraním dodává další česká firma Meopta – optika a. s. Podle současných plánů by se právě tato zbraň měla v budoucnu stát standardní zbraní vojáka AČR, přičemž ministerstvo obrany má v plánu v příštích letech pořídit další tyto zbraně za zhruba 7 miliard korun.¹³ Breny CZ 805 by pak podle všeho mohly sloužit zálohám.

Česká zbrojovka Uherský Brod vznikla v roce 1936 jako odštěpný závod Zbrojovky Strakonice a představuje typického představitele českého zbrojařského podniku vlastněného českými majiteli. Vzhledem k výše uvedenému je možné konstatovat, že český obranný průmysl disponuje schopnostmi vyrábět útočné pušky dle požadavků AČR.

3.2 Pistole

AČR disponuje dle dostupných údajů několika typy pistolí. Nejprve jde o starší model vzor 82 ráže 9 mm Makarov. Pro účely výsadkových a dalších jednotek a také pro použití v zahraničních misích pak byly nakoupeny také rakouské pistole Glock 17. Spolu s přezbrojením na novou útočnou pušku zahájila AČR i nákup nových služebních pistolí. V rámci první dodávky zbraní CZ 805 Bren Česká zbrojovka a. s. dodala také 6.310 kusů pistolí CZ 75 SP-01 PHANTOM ráže 9 mm. V další fázi pak přibýlo stejných 7.173 ks pistolí.¹⁴

Pro úplnost je třeba zmínit ještě výrobu záložních pistolí „Kevin“ ráže 9 mm Makarov nebo .380 AUTO ve vsetínské zbrojovce ZVI,¹⁵ které však neodpovídají ráži, ve které MO v současné době pistole nakupuje. S přihlédnutím k výše uvedenému je možné konstatovat, že český obranný průmysl (nejen skrze Českou zbrojovku a. s.) má schopnost vyrábět služební pistole dle specifikací AČR.

11 BOHUN, Pavel. 2011. *Česká zbrojovka Uherský Brod upraví samopaly*. Internetový článek. 4. února, Slovácký Deník. Dostupné online: https://slovacky.denik.cz/zpravy_region/zbrojovka-upravi-samopaly.html, GROHMANN, Jan. 2013a. *Nové zásobníky od firmy DH Industries pro CZ 805 BREN*, Internetový článek. 2. srpna, Armádní noviny. Dostupné online: <http://www.armadinoviny.cz/nove-zasobniky-od-firmy-dh-industries-pro-cz-805-bren.html>

12 FEDORKOVÁ, Jolana. 2015. Náčelníkovi generálního štábu byla představena druhá generace pušky BREN. Dostupné online: <https://goo.gl/DhnKM5>

13 ČTK. 2018. *Šlechtová: Vybírat bojová vozidla za 53 miliard začneme v létě*. 22. března, Česká tisková kancelář. Dostupné online: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/slechtova-vybirat-bojova-vozidla-za-53-miliardzacneme-v-lete/1600950>

14 CZ. 2016. *ČESKÁ ZBROJOVKA A.S. VYZBROJUJE ARMÁDU ČESKÉ REPUBLIKY NOVÝMI BRENY*. 15. listopadu. Dostupné online: <https://www.czub.cz/cz/blog/2016/11/15/ceska-zbrojovka-a-s-supplies-new-brens-to-the-armed-forces-of-the-czech-republic/>

15 ZVI. *Záložní pistole v ráži 9 mm Browning Court / 9 mm Makarov*. Dostupné online: <http://www.zvi.cz/vyrobní-program/kevin.html>

3.3 Granátomet

Ministerstvo obrany poptávalo v rámci přezbrojení na novou útočnou pušku i granátomet, který by s ní byl kompatibilní a který by mohl být zavěšený pod její hlavní. Vítěz této soutěže, Česká zbrojovka a.s., tak postupně včetně několika tisíc Brenů všech verzí dodala armádě i celkem 1.594 granátometů typu CZ 805 G1 (Zdobinský 2016a a CZ 2016b). Jedná se o originální řešení konstrukčního týmu Radka Hauerlanda, Vítězslava Guryči a Josefa Krutíla z České zbrojovky a.s.. Jeho vývoj začal v roce 2007 a byl úspěšně dokončen v roce 2009.¹⁶

Díky tomu je možné konstatovat, že stejně jako v případě útočných pušek a pistolí, také tato navázaná zakázka spojená s jedním konkrétním producentem a výhercem výběrového řízení demonstruje schopnost českého obranného průmyslu vyrábět granátometry dle specifikací AČR.

3.4 Kulomet

AČR má v současnosti ve výzbroji zavedené dva druhy pěchotních kulometů. Prvním z nich je univerzální kulomet (UK) vzor 59 v ráže 7,62 x 54 mm. Jedná se o zbraň konstrukčně pocházející z konce 50. let minulého století. AČR proto přistoupila k postupnému přezbrojení a v roce 2009 začala nakupovat kulomet FN MINIMI v ráži 7,62 x 51 mm NATO, jehož munice je oproti UK vz. 59 kompatibilní s municí používanou v NATO. Podle dostupných informací bylo AČR do roku 2015 dodáno v rámci čtyř etap 316 kusů těchto kulometů (Stropnický 2016) s tím, že podle bývalého ministra obrany Martina Stropnického je přezbrojení novým kulometem plánováno do roku 2020, kdy by jím měly mimo bojových jednotek disponovat i útvary Vzdušných sil AČR a Sil podpory.¹⁷ Nutné dodat, že speciální síly a útvary vojenské policie disponovaly novými kulometry již dříve v rámci speciálních zakázek. Počet v současnosti dodaných kulometů je ale určitě vyšší, vzhledem k některým dalším zakázkám.¹⁸

Přestože původní kulomet UK vz. 59 byl domácí konstrukce a vsetínská ZVI deklarovala ještě nedávno schopnost jeho výroby, jedná se dnes již o zastaralou technologii. Domácí průmysl přitom další alternativy pro nákup kulometů nenabízí. Dodávaný kulomet FN MINIMI vyrábí státní belgická firma FN Herstal. Podle všeho není problém ani tak v technologii, např. Česká zbrojovka a.s. je na dostatečné technologické úrovni pro výrobu této

¹⁶ FENCL, Jiří. 2011. „Nové zbraně pro českou armádu II. část“. *Military revue*, ročník 7, č. 6, s. 44-46

¹⁷ STROPNICKÝ, Martin. 2016. *Odpověď ministra obrany na písemnou interpelaci Jany Černochové*. 6. ledna. Dostupné online: <https://www.scribd.com/doc/296076881/Odpov%C4%9B%C4%8F-MO-Kulomety>

¹⁸ E15. 2015. *Armáda převzala belgické kulometry, dodávka měla dvouleté zpoždění*. 15. ledna. Dostupné online: <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/armadaprevzala-belgicke-kulometry-dodavka-mela-dvoulete-zpozdeni-1153630>

zbraně, jako spíš v možnosti odbytu a ekonomické rentabilitě vývoje a výroby. V českém prostředí v této oblasti nedošlo k žádnému vývojovému posunu, takže náklady by byly příliš vysoké.

Navíc dle vyjádření zdroje přímo z uherskobrodské zbrojovky, který si nepřál být pro potřeby tohoto textu jmenován, se FN intenzivně profiluje jako vedoucí výrobce kulometů na světě a přirozeně požívá tohoto renomé i důvěry zákazníků. Pro Českou zbrojovku a.s. by tak bylo velice obtížné i nákladné tomuto konkurovat v segmentu trhu, který pro ni není zdaleka tak důležitý. Obecně je velice složité zvítězit ve výběrových řízeních i tam, kde se zbrojní producent pohybuje léta a má vybudované zázemí. Vítězit v segmentu, kde historicky nedisponuje žádnou velkou produkcí či technologickým náskokem, je téměř nemožné. A případné dodávky pouze pro AČR by nebyly pro Českou zbrojovku a.s. jednoduše rentabilní vzhledem k výši investičních nákladů do vývoje a výroby prakticky zcela nové zbraně. Z toho důvodu bylo nutné sáhnout po zahraniční produkci. Historicky tedy Česká republika disponovalo schopností vyrábět kulomet požadované kvality a úrovně, ale nyní na svém území tyto kapacity již nemá.

3.5 Puška pro přesnou střelbu (PPPS)

Přesní střelci v rámci čet jednotek AČR (v anglické terminologii je užíván termín *designed marksman*) jsou vybaveni zbraněmi sovětského původu SVD Dragunov několika verzí. Zbraně pro přesnou střelbu jsou specifické mimo jiné tím, že mají oproti klasickým útočným puškám delší a těžší hlaveň, která umožňuje přesnější střelbu na větší vzdálenost. O nákupu nových zbraní se uvažuje několik let. První informace chystané zakázce proběhla médii v lednu 2013.¹⁹ Mělo jít o pořízení celkem 238 kusů. Vítězem tendru se stal v březnu 2014 americký typ SIG Sauer 716 v ráži 7,62 x 51 mm nabízený spolu s příslušenstvím českou firmou Meopta – optika s.r.o. Zbraň však v srpnu neprošla vojanskými zkouškami a MO posléze od kupní smlouvy v říjnu 2014 odstoupilo.²⁰ Informace o další zakázce se pak objevují pravidelně v médiích, do současnosti se však zbraň nakoupit nepodařilo.

Zásadní změnu situace ovšem znamenalo potvrzení dříve neoficiálních informací, podle kterých se Česká zbrojovka a.s. chystá v tomto segmentu vyrábět vlastní konstrukci. Zbraň označovaná jako BREN 2 BR (battle rifle) je modifikací útočné pušky BREN 2 v ráži 7,62 x 51 mm, tedy ráži vyžadovanou trhem na pušce pro přesnou střelbu (stejně jako v případě výše zmíněného SIG Sauera). Výhodou z hlediska producenta je skutečnost, že si vystačí s modifikací již hotového produktu tak, aby vyhovoval požadavkům na vybraný typ zbraně a ustál změnu ráže. Není tak třeba zcela nového vývoje či masivní expanze

¹⁹ WIRNITZER, Jan. 2013. *Vojáci budou v noci střílet přesněji, dostanou pušky s lepší optikou*. Internetový článek. 7. ledna, iDnes. Dostupné online: https://zpravy.idnes.cz/nove-armadni-pusky-0ai-/domaci.aspx?c=A130107_094616_domaci_jw

²⁰ DENÍK. 2014. *Obrana zatím nové pušky nekoupí, neobstály v testech*. Internetový článek. 24. října. Dostupné online: https://www.denik.cz/z_domova/obrana-zatim-nove-pusky-nekoupí-neobstaly-v-testech-20141024.html

výrobních kapacit. Z hlediska konzumenta (nakupujícího) pak dává pro AČR smysl tuto zbraň pořídit, protože zůstane v užívání v rámci jednoho systému – stále BREN CZUB. Zjednoduší se tím celá logistika, servis i výcvik apod. Puška by přitom mohla být připravena již na začátku roku 2019. Dle získaných informací je vedení armády nakloněno jejímu nákupu, takže lze v blízké budoucnosti očekávat vyjednávání podmínek nové rámcové smlouvy pro nákup této zbraně.

Tuto část tedy shrňme tak, že český obranný průmysl v současnosti schopnost sériově vyrábět zbraň pro přesné střelce nemá s tím, že ji díky České zbrojovce a.s. pravděpodobně brzy získá.

3.6 Protitanková zbraň – pancéřovka

Jednotky AČR používají několik druhů protitankových zbraní – pancéřovek. Nejrozšířenější a také nejstarší z nich je zbraň sovětské konstrukce RPG-7V. Jedná se o základní protitankovou zbraň mechanizovaných jednotek. Výsadkový prapor disponuje protitankovou zbraní Carl Gustav, která má původ ve Švédsku. Zatímco druhá jmenovaná je vyráběna v zahraničí, schopnost produkce pancéřovky RPG-7V deklaruje firma STV Group.²¹ Na výstavě IDEB 2018 byla návštěvníkům předvedena odlehčená varianta této zbraně vyrobená z kompozitních materiálů, která je zhruba o třetinu lehčí. STV tyto pancéřovky zatím nevyrábí, v případě zájmu by dle vyjádření pracovníka firmy mohla sériovou výrobu rychle zahájit. Pod tím je samozřejmě možné si představit cokoliv – pracovník bližší informace při rozhovoru s autory neuvedl – na druhou stranu je patrné, že STV významné schopnosti v tomto segmentu má. To dokládá i zájem této firmy zúčastnit se chytaného tendru na náhradu pancéřovek RPG-7V v rámci AČR,²² kde má dle informací získaných na výstavě IDEB 2018 v plánu nabídnout španělské pancéřovky firmy Instalaza s.a.

Nicméně armáda používá i zbraň RPG-75. Ta je přitom vyráběna společností ZEVETA Bojkovice. Jejími výhodami jsou malé rozměry a nízká hmotnost, jedná se ovšem jen o jednorázovou zbraň, která navíc nemá dostatečnou sílu pro boj proti moderním tankům. I přes to však má ve výzbroji OS své místo, což mimo jiné dokazují i její exportní úspěchy.²³ Náhradou používaných pancéřovek se na přelomu tisíciletí zabývaly firmy Prototypa-ZM, s.r.o. Brno a Adamovské strojírny Adamov. Jimi vyvíjená zbraň označovaná jako „Zubr“ měla tandemovou hlavici střely a schopnost penetrovat pancíř o mocnosti až 0,9 metru. Projekt se dostal do stádia podnikových zkoušek, kvůli nedostatku

²¹ STV GROUP. 2014. *Výrobní portfolio STV GROUP*. Dostupné online: <http://www.stvgroup.cz/produkty-a-sluzby/vyrobní-portfolio-stv-group>

²² KRESSL, David. 2018. *Průzkum trhu k modernizačnímu projektu „Ruční protitanková zbraň nové generace“ byl dokončen*. Stránky Sekce vyzbrojování a akvizic. 2. května. Dostupné online: <http://www.vyzbrojovani.army.cz/aktuality/pruzkum-trhu-k-modernizacnimu-projektu-rucni-protitankova-zbran-nove-generace-byl-dokoncen>

²³ Firma ZEVETA AMMUNITION exportovala modernizované verze pancéřovky RPG-75 například do Polska (využívá je speciální jednotka GROM) a do Mexika (uživatelé je mexické vojenské námořnictvo), viz ZDOBINSKÝ, Michal. 2016b. „RPG-75 ještě nekončí“. ATM, ročník 48, č. 2, s. 4-5.

financí a nejisté perspektivě byl ale v září 2001 v Adamově ukončen²⁴. Nástupnická firma Adast Systems a. s. se již ve zbrojní výrobě neangažuje, podobně je na tom i společnost Prototypa-ZM s.r.o., která si sice zachovala určité schopnosti, ale nyní se zaměřuje na jiný segment výroby.

Český obranný průmysl má tedy výrobní kapacity produkovat protitankovou zbraň pro AČR. Výhradou je ovšem její nedostatečný výkon, takže je třeba brát tento bod s jistou rezervou, jakkoli není technologicky problém nějak zásadní pro užití při obraně státu.

3.7 Ruční granát

Ve výzbroji AČR jsou zavedeny tři základní druhy granátů: obranné granáty F1, útočné RG4 a univerzální URG86. Ve všech případech se ale jedná o staré konstrukce. Za zmínku stojí, že granát URG86 se vyráběl v bývalém Československu, v závodě v Novákách ve slovenské části federace a v Bojkovicích v té české.²⁵

Ministerstvo obrany si zastaralost granátů uvědomovalo a na podzim 2017 vyhlásilo výběrové řízení na dodávku nových. V té zvítězila firma Česká zbrojovka a.s., která nabídla dva typy granátů rakouské konstrukce: obranný SplHGr 85 a útočný OffHGr 85. Podle smlouvy č. 175110220 zveřejněné v registru smluv má společnost ve třech etapách dodat celkem 216.000 kusů ostrých granátů uvedených typů za částku 192.710.293 Kč. Smlouva dále pokrývá i dodání cvičných granátů a dalších výukových pomůcek. Česká zbrojovka a. s. přitom funguje jako prostředník, protože samotným výrobcem granátů je firma Rheinmetall Waffe Munition ARGES z Rakouska. Výhradou proti tomuto nákupu může být to, že granáty nejsou vyráběny v Česku. Česká zbrojovka a. s. uvedla, že „plánuje transfer výroby granátů na území České republiky, a to i pro případ mobilizace a krizových stavů státu“²⁶. Plnění této rámcové smlouvy ovšem bylo v září 2018 Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) kvůli porušení zákona zakázáno, a to s odkladným účinkem 7 měsíců²⁷. Je tedy otázkou kdy a zda vůbec k tomuto kroku dojde. Záležit bude pravděpodobně na případných dalších objednávkách směrem z ministerstva. Důležitým aspektem je také to, že výbušnou náplň do granátů dodává pardubická firma Explosia a. s..²⁸

V době před vyhlášením zakázky na pořízení granátů na podzim 2017 si o pozornost říkala také firma STV Group. Ta pro plánovaný tendr vyvinula vlastní konstrukci ručního granátu, kterou měla v případě objednávky ze strany MO ČR v plánu vyrábět ve svém

²⁴ POPELÍNSKÝ, Lubomír a TESAR, František. 2010. Československé a české malorážové zbraně a jejich život. Brno: Lynx.

²⁵ GROHMANN, Jan. 2018. *Rakouské granáty pro Armádu ČR*. 9 září, Armádní noviny. Dostupné online: <http://www.armadinoviny.cz/rakouske-granaty-pro-armadu-cr.html>

²⁶ CZ. 2017. Česká zbrojovka dodá armádě nové ruční granáty. 13. prosince. Dostupné online: <https://www.czub.cz/cz/blog/2017/12/13/ceska-zbrojovka-doda-armade-cr-nove-rucni-granaty/>

²⁷ ÚOHS. 2018. *ROZHODNUTÍ: S0038/2018/VZ-12786/2018/513/JLÍ*. 8. září. Dostupné online: <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-15635.html>.

²⁸ GROHMANN, Ref. 26.

závodě v Poličce. Podle vyjádření STV jejich granát označovaný jako RG TB10 splňuje všechny požadavky AČR.²⁹ STV Group ale nakonec prohrála ve výběrovém řízení s Českou zbrojovkou a.s.. Výběr v zahraničí vyráběného ručního granátu se tak může zdát jako krok jdoucí proti bezpečnosti dodávek vojenského materiálu. Na druhou stranu je otázka, zda opravdu ruční granát nabízený STV Group splňoval všechny požadované parametry. Jeho nevýhodou je také zcela nová a tím pádem i nevyzkoušená konstrukce – granáty dodávané Českou zbrojovkou a.s. používá několik ozbrojených sil (např. jednotka Grom z Polska).³⁰

Jistým černým koněm může být i společnost ZEVETA Bojkovice a. s., která má historicky s výrobou granátů zkušenosti, i když v současnosti nenabízí žádný moderní produkt relevantní pro AČR, jakkoli může své schopnosti kdykoli v budoucnosti rozvinout. Vzhledem k výše uvedenému je možné konstatovat, že český obranný průmysl v současnosti nevyrábí ruční granáty splňující nároky AČR. To ovšem může být diskutabilní, protože lze argumentovat společností STV Group, která by pravděpodobně byla schopná takovouto výrobu zahájit. Důležité je také uvést, že výbušniny v takovýchto granátech používané, jsou na českém území prostřednictvím státního podniku Explosia a.s. vyráběny. Do budoucna se dá v případě zájmu státu počítat s výrobou ručních granátů u firmy Česká zbrojovka a.s. Z hlediska potenciálu výroby je český obranný průmysl dostatečně silný, jen prozatím chybí finální produkt vhodný a přijatý AČR.

3.8 Munice do vybraných zbraní

Dle záznamů uvedených v registru smluv nakupuje ministerstvo obrany pěchotní munici od několika výrobců. Vzhledem k velikostem objednávek a umístění výrobních kapacit na území Česka je z pohledu této práce nejzajímavější firma Sellier & Bellot a.s. z Vlašimi.³¹ S tou ministerstvo obrany uzavřelo 7. března 2017 rámcovou dohodu č. 165110291 v hodnotě maximálně 3 miliardy Kč na dodávku munice, např. ráže 5,56 x 45 mm, kterými střílí mimo jiné útočné pušky BREN, dále munice ráže 7,62 x 51 mm, kterou využívají mimo jiné kulomety FN MINIMI a pistolové munice 9 x 19 mm. Tato firma dodává pěchotní munici AČR dlouhodobě, jak je patrné z údajů dostupných v registru smluv.

Munici dodává AČR například i Česká zbrojovka a.s.. V jejím případě se však jedná o munici vyrobenou v zahraničí, jak je možné vidět například z její dodávky granátů pro granátomety dodávané spolu s útočnými puškami BREN. Podobný charakter mají dle

²⁹ STV Group, Ref. 22 a OTTO, Pavel. 2017a. Do Poličky se vrací výroba ručních granátů. Internetový článek. 3. listopadu, E15. Dostupné online: <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/do-policky-se-vraci-vyroba-rucnich-granatu-1339352>

³⁰ GROHMANN, Ref. 26.

³¹ Firma je od roku 2009 v majetku brazilské společnosti Companhia Brasileira de Cartuchos (CBC – Magtech), jednoho z největších světových výrobců munice.

příslušných smluv i dodávky pěchotní munice provedené firmami STV Group nebo MPI Group.

I přes import některých druhů munice je tak vzhledem k výše uvedenému možné konstatovat, že český obranný průmysl disponuje kapacitami dodávat AČR pěchotní municí dle jejích potřeb.

ZÁVĚR

Z hlediska schopností pokrýt požadavky po základní výstroji a výzbroji AČR jsme sledovali 10 dílčích položek. Ukázalo se, že ve většině analyzovaných případů výstrojních součástí a výzbroje obranný průmysl má schopnost pokrýt poptávku AČR. Silný je ve výrobě malorážních zbraní, malorážní munice a stejnokrojů a vojenské obuvi. Naopak mu zcela chybí schopnost pokrýt potřebu AČR po moderním kulometu. V oblasti pancéřovek sice obranný průmysl výrobní schopnosti má, produkováné zbraně jsou ale zastaralé a AČR je plánuje nahradit novým typem. Zatím nedostatečné jsou pak schopnosti obranného průmyslu v oblasti ručních granátů a pušek pro přesné střelce. Zatímco v prvním případě je zavedení sériové výroby vázáno na zájem státu, ve druhém případě jde spíše o čas, protože zbraň dané kategorie je v pokročilém stadiu vývoje.

Tabulka č. 1: Schopnosti obranného průmyslu pokrýt poptávku po základní výstroji a výzbroji AČR

	Má schopnost	Má schopnost s výhradou	Nemá schopnost s výhradou	Nemá schopnost
Útočná puška	X			
Pistole	X			
Granátomet	X			
Kulomet				X
PPPS			X	
Pancéřovka		X		
Ruční granát			X	
Munice	X			
Stejnokroje	X			
Boty polní	X			

Pokud zkusíme sumarizovat, pak český obranný průmysl má schopnost svými výrobními kapacitami umístěnými na území státu pokrýt celkem 5 z nich a další 2 položky má *schopnost pokrýt s výhradou*. Jednu položku, moderní pěchotní kulomet, pokrýt *schopnost nemá*. Další 2 položky poté *nepokrývá s výhradou*. Jedná se o ruční granáty a pušku pro přesnou střelbu, kde se ale v obou případech získání této schopnosti dá očekávat. Stejně tak v těch případech, které jsme označili jako *schopnost pokrýt s výhradou* je dobrý předpoklad, že samovolně či v případě potřeby se tyto dvě položky přesunou do kategorie *má schopnost*. Je tedy zřejmé, že postavení českého obranného (zbrojního) průmyslu je v rámci zajišťování obrany státu dost významné a důležité. Jakkoli je tento text zaměřený

pouze na pěchotní zbraně a výstroj živé lidské síly a nereflektuje další (často z hlediska obrany výrazně významnější) složky armády a zbrojního průmyslu, lze tvrdit, že zvládá pokrýt poptávku AČR po základní výstroji a výzbroji. Vyrábí jak základní výstrojní součástky vojáka, tak i jeho hlavní zbraně, tzn. útočnou pušku, pistoli a municí. Díky těmto schopnostem je v těchto segmentech Česká republika relativně nezávislá na nákupu základní výstroje a výzbroje vojáků ze zahraničí. Bezpečnost dodávek je tedy zajištěna na přijatelné úrovni.

Tato publikace vznikla na Masarykově univerzitě za podpory specifického vysokoškolského výzkumu, kterou poskytlo MŠMT.

Autoři: ***Bc. Pavel Vinkler***, narozen v roce 1991. Studuje magisterský cyklus bezpečnostních a strategických studií na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity Brně (FSS MU Brno), bakalářský titul získal za studium politologie a bezpečnostních a strategických studií na stejné univerzitě. Zaměřuje se na problematiku zbrojního průmyslu a jeho produktů, především letecké techniky.

Mgr. Josef Kraus, Ph.D., narozen v roce 1985 v Ústí nad Labem. Absolvoval bakalářské, magisterské a doktorské studium politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity. Zde také nadále působí jako odborný asistent na oboru Bezpečnostní a strategická studia Katedry politologie. Současně působí také na Mezinárodním politologickém ústavu. Autor členem redakční rady časopisu Vojenské rozhledy. Profesně se zabývá bezpečnostní problematikou oblasti Středního východu se zaměřením na Islámskou republiku Írán a výzkum státního terorismu.

Jak citovat: VINKLER, Pavel and Josef KRAUS. Bezpečnost dodávek základní výzbroje a výstroje AČR: role domácího obranného průmyslu. *Vojenské rozhledy*. 2018, 27 (4), 120-133. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Available at: www.vojenskerozhledy.cz